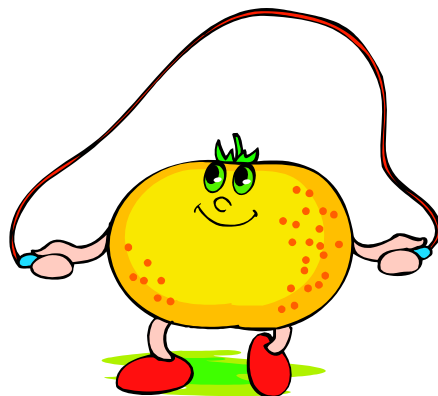

Kost og fysisk aktivitet. Indsatsområder i fore- byggelsen og inden for den organiserede idræt

Anja Bilotto-Jensen, Torben Bundgaard, Inge Haunstrup Clemmensen,
Karen Lorenzen, Lone Banke Rasmussen, Hans Søndergaard, Ellen
Trolle

Institut for Fødevarerundersøgelser og Ernæring

Kost og fysisk aktivitet. Indsatsområder i forebyggelsen og inden for den organiserede idræt

FødevarerRapport 2001:23
1. udgave, 1. oplag, december 2001
Copyright: Fødevaredirektoratet
Oplag: 400 eksemplarer
Tryk: Fødevaredirektoratet
Pris: Kr. 65,- inkl. Moms
ISBN: 87-91189-13-6
ISSN: 1399-0829 (FødevarerRapport)

Publikationer der har en pris købes i boghandelen eller hos:

Statens Information

Kigkurren 10
Postboks 1300
DK-2300 København S.
Tlf. +45 33 37 92 28
Netsted: www.netboghandel.dk

Fødevaredirektoratet

Mørkhøj Bygade 19, DK-2860 Søborg
Tlf. + 45 33 95 60 00, fax + 45 33 95 60 01
Hjemmeside: www.foedevaredirektoratet.dk

Fødevaredirektoratet er en del af Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Direktoratet står for administration, forskning og kontrol på veterinær- og fødevarerområdet. Herunder varetages opgaver vedrørende dyreværn for Justitsministeriet.

Regeldannelse, koordination, forskning og udvikling foregår i Fødevaredirektoratet i Mørkhøj. Kontrollen med fødevarer fra jord til bord og tilsyn med veterinære forhold varetages af de 11 fødevareregioner, som er oprettet pr. 1. januar 2000.

Direktoratet består af ca. 550 årsværk, som er placeret i Mørkhøj og ca. 1.400 årsværk, som er fordelt på de 11 regioner.

Indhold

<u>Forord</u>	5
<u>1 Indledning</u>	6
<u>1.1 Formål</u>	6
<u>1.2 Undersøgelsesmetode</u>	7
<u>2 Beskrivelse af organisationerne der deltog i kortlægningen</u>	7
<u>2.1 Deltagende organisationer</u>	7
<u>2.2 Organisationernes målgrupper</u>	9
<u>2.3 Bortfald</u>	9
<u>2.4 Opsummering - Beskrivelse af organisationerne der deltog i kortlægningen</u>	9
<u>3 Sundhedsfremmende aktiviteter med kost og/eller fysisk aktivitet i 1999/2000</u>	10
<u>3.1 Organisationernes mål</u>	10
<u>3.2 Organisationernes involvering i indsatsområder</u>	12
<u>3.3 Organisationernes involvering i forebyggelsesmiljøer</u>	13
<u>3.4 Samarbejdspartnere indenfor områderne kost og/eller fysisk aktivitet</u> ..	14
<u>3.5 Samarbejdsforhold</u>	16
<u>3.6 Opsummering – Sundhedsfremmende aktiviteter med kost og/eller fysisk aktivitet i 1999/2000</u>	17
<u>4 Sundhedsfremmende aktiviteter med kost og/eller fysisk aktivitet i 2001/2002</u>	17
<u>4.1 Organisationernes mål</u>	17
<u>4.2 Organisationernes involvering i indsatsområder</u>	18
<u>4.3 Organisationernes involvering i forebyggelsesmiljøer</u>	19
<u>4.4 Målgrupper for fremtidige aktiviteter relateret til kost og/eller fysisk aktivitet</u>	20
<u>4.5 Samarbejdspartnere inden for områderne kost og/eller fysisk aktivitet</u> ..	20
<u>4.6 Samarbejdsforhold</u>	21
<u>4.7 Opsummering – Sundhedsfremmende aktiviteter med kost og/eller fysisk aktivitet i 2001/2002</u>	23
<u>5 Besvarelser fra andre organisationer i udlandet og i Danmark</u>	24
<u>5.1 Indledning</u>	24
<u>5.2 Udenlandske besvarelser</u>	24
<u>5.3 Danske projekter/erfaringer</u>	26
<u>5.4 Fedmeområdet</u>	27
<u>6 Konklusion</u>	28

<u>6.1</u> <u>Behov for yderligere diskussion/undersøgelser</u>	29
Bilag	30

Forord

Denne rapport omhandler en del af det indledende arbejde inden for området kost og fysisk aktivitet. Et arbejde som blev sat i gang som følge af Regeringens Folkesundhedsprogram 1999-2008. Her hedder det i initiativ 5.1: "Der skal ske en indsats for i højere grad at sammenkæde kost- og motionsområdet, hvor det er naturligt og hensigtsmæssigt." Med denne rapport har man forsøgt at kortlægge de aktiviteter, der allerede er igangsat eller er planlagt inden for området kost og/eller fysisk aktivitet. Kortlægningen blev gennemført som en spørgeskemaundersøgelse i november og december 2000. Undersøgelsen er ikke en fuldstændig kortlægning af samtlige projekter inden for området, men giver en ide om hvad der bliver arbejdet med hos forskellige myndigheder og organisationer.

Undersøgelsen blev gennemført af Inge Haunstrup Clemmensen (Kræftens Bekæmpelse), Karen Lorenzen (Sundhedsstyrelsen), Hans Søndergaard (Hjerteforeningen), Torben Bundgaard (Danmarks Idrætsforbund) samt Ellen Trolle og Anja Bilstoft-Jensen (begge Fødevaredirektoratet). Denne gruppe udgjorde en undergruppe af en større arbejdsgruppe, hvis formål er at afdække om, og i givet fald i hvilket omfang, det er hensigtsmæssigt at koordinere og sammenkæde den sundhedsfremmende og forebyggende indsats på områderne for fysisk aktivitet og kost, samt at give forslag til en fremtidig indsats samt organisering/koordinering på nationalt plan. Arbejdsgruppen bestod foruden førnævnte af Peter Navntoft (Kulturministeriet), Lone Viggers (Hjerteforeningen), Bente Nygaard (Holbæk kommune), Poul Højmoser (Vejle Amt), Lisbeth Jensen (Roskilde Amts Sygehus Køge), Bo Isaksen (Dansk Firmaidrætsforbund), Nina Nielsen (Undervisningsministeriet) og Steen Tinning (DGI, Vejle). Lars Ovesen (Fødevaredirektoratet) var formand for gruppen. Arbejdsgruppens medlemmer har været med til at planlægge undersøgelsen samt har gennemlæst og kommenteret rapporten. Desuden har Lone Banke Rasmussen (Fødevaredirektoratet) været tilknyttet arbejdsgruppen og har stået for den sidste tilretning af rapporten.

Inden for området kost og fysisk aktivitet er det foreløbig planlagt at denne rapport skal følges af en strategirapport samt af en rapport omhandlende det videnskabelige grundlag for evt. at koble kost og fysisk aktivitet tættere sammen i forebyggelsesarbejdet.

Lars Ovesen

1 Indledning

Fødevarerdirektoratet har på baggrund af Regeringens folkesundhedsprogram (1999) taget initiativ til at nedsætte to arbejdsgrupper, der skal undersøge mulighederne for at koordinere en fremtidig forebyggelsesindsats for kost og fysisk aktivitet. Arbejdsgruppe 1 skal vurdere eksisterende videnskabelig dokumentation om sammenhængen mellem kost og fysisk aktivitet. Arbejdsgruppe 2 skal afdække og udvikle strategiske forhold inden for områderne kost og fysisk aktivitet.

Arbejdsgruppe 2's arbejde består af to faser. I den første afdækkes de nuværende indsatsområder og i den anden fase – strategifasen - skal arbejdsgruppen give forslag til, hvordan forebyggelsesindsatsen vedr. kost og fysisk aktivitet bedst organiseres/koordineres fra centralt hold.

1.1 Formål

Formålet med denne undersøgelse er at skabe overblik over, i hvilket omfang aktører arbejder med kost og/eller fysisk aktivitet i deres sundhedsfremmende/forebyggende aktiviteter og inden for den organiserede idræt.

Kortlægningen skal give svar på omfang og indhold af aktørers/organisationers indsats vedrørende kost og fysisk aktivitet. Det skal først og fremmest ske i forhold til den primære forebyggelse, dvs. sundhedsfremmende aktiviteter for den raske del af befolkningen, til dels også i forhold til den sekundære forebyggelse (personer med risikofaktorer for en/flere sygdomme).

Ud af de 50 respondenter i undersøgelsen er 17 idrætslige organisationer, der beskæftiger sig med den organiserede idræt. Mht. disse organisationers virksomhed og idegrundlag bør det nævnes, at det er den fysiske aktivitet, konkurrencen, legen, fordybelsen, spændingen og samværet i klubben, der er de fleste idrætsorganisationers omdrejningspunkt. Organisationerne er enkelt sagt idrætsorganisationer og ikke sundheds- og forebyggelsesorganisationer. Den organiserede idræt har sjældent forebyggelse og sundhedsfremme som primært mål.

I undersøgelsen registreres de sundhedsfremmende aktiviteter med kost og/eller fysisk aktivitet, som de centrale aktører på områderne har deltaget i i 1999 og 2000 samt de fremtidige tiltag for 2001 og 2002 (som det var planlagt på undersøgelsestidspunktet, november/december 2000), herunder organisationernes:

- Strategi, mål, tiltag herunder forebyggelsesmiljøer, evaluering, og ressourceanvendelse.
- Vurdering af relevante indsatsområder/forebyggelsesmiljøer fx skoler, idrætsklubber, arbejdspladser etc.

- Samarbejdspartnere samt hvordan der samarbejdes.

1.2 Undersøgelsesmetode

Kortlægningen blev gennemført i november og december 2000 af arbejdsgruppen selv som en spørgeskemaundersøgelse. Kortlægningen anvendes bla. til at afdække samarbejdsfelter for de myndigheder og organisationer, der har repræsentanter i arbejdsgruppen. Ud fra et fælles spørgeskema har deltagerne i arbejdsgruppen således indhentet besvarelser fra relevante personer i egen og andre udvalgte organisationer. I undersøgelsen er der fokuseret på de nationale organisationer, samt de regionale, lokale og andre organisationer arbejdsgruppen har skønnet var relevante at inddrage.

2 Beskrivelse af organisationerne der deltog i kortlægningen

Resultaterne bør læses med det forbehold, at det ikke har været hensigten med afdækningen at udføre en total kortlægning af området, men snarere at vise eksisterende samarbejdsfelter for de to områder. Resultaterne er ikke vægtet, alle besvarelser indgår på lige niveau. Det er personer på forskelligt niveau, med forskelligt ansvar i organisationerne, der har besvaret spørgeskemaet.

2.1 Deltagende organisationer

Kortlægningen omfattede statslige/amtslige/kommunale-, idrætslige og sygdomsbekæmpende organisationer og myndigheder på centralt/nationalt, regionalt og lokalt plan. I alt deltog 50 myndigheder og organisationer i kortlægningen.

Kortlægningen har fortrinsvis omfattet organisationer og myndigheder på centralt/nationalt plan. Således fremgår det af bilag 1, at 32 af de 50 besvarelser er fra nationale organisationer. Heraf er 10 fra statslige organisationer, 13 fra forskellige dele af idrættens tre hovedorganisationer, 4 fra andre landsdækkende idrætsorganisationer, 6 fra sygdomsbekæmpende og 4 fra andre nationale organisationer fx Ældre Sagen og Dansk Oplysnings Forbund.

Besvarelser fra regionale organisationer kommer fortrinsvis fra amter og fra regionale konsulenter under Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF). De lokale besvarelser kommer fra kommuner og fra Danmarks Idræts-Forbund (DIF) København. 17 besvarelser kommer fra idrætslige organisationer, der beskæftiger sig med den organiserede idræt.

Hvis man betragter de 50 organisationer er der 41 der i en eller anden grad er involveret i kostrelaterede aktiviteter, 37 er involveret i aktiviteter relateret til fysisk aktivitet og 30 arbejder i en eller anden grad med både kost og fysisk aktivitet.

Angivelse af involveringsgraden ”I høj grad, I nogen grad, I lille grad”, er sket ud fra respondenternes egen vurdering.

Tabel 1: Med tanke på alle de sundhedsfremmende aktiviteter, som din organisation i 1999 og 2000 har været involveret i, bedes du beskrive, hvor involveret din organisation var på hvert af følgende indsatsområder?

	I høj Grad	I nogen grad	I lille grad	Slet Ikke	Totalt
Kostrelaterede aktiviteter?	12	17	12	9	50
Aktiviteter relateret til fysisk aktivitet?	20	10	7	10	47
Aktiviteter, der både involverer kost og fysisk aktivitet?	2	11	17	18	48

Både nationalt og regionalt er der langt flere organisationer, der beskæftiger sig med kost og fysisk aktivitet hver for sig, end med begge områder sammenhængende. På lokalt niveau beskæftiger alle sig med kosten, alle på nær én beskæftiger sig med fysisk aktivitet og under halvdelen beskæftiger sig med kost og fysisk aktivitet sammenhængende.

Der er kun to organisationer (DIF, København og Dansk Forening for Rosport) der i høj grad beskæftiger sig med kost og fysisk aktivitet sammenhængende, nemlig med kost i forhold til idrætspræstationer.

Det er først og fremmest personer med strategisk, praktisk og fagligt ansvar, der har besvaret spørgeskemaet. Det bemærkes, at respondenter med politisk ansvar alle er placeret i nationale organisationer. Der er forholdsvis mange respondenter fra regionale organisationer, der har økonomisk og strategisk ansvar.

Uanset om organisationerne beskæftiger sig med kost, fysisk aktivitet eller kost og fysisk aktivitet sammenhængende ligger respondenternes ansvarsområde først og fremmest på det strategiske, praktiske og faglige niveau (bilag 1).

Lokale og regionale organisationer har færre årsværk allokeret til forebyggelsesområdet med kost og/eller fysisk aktivitet end de nationale organisationer. Det er især de private interesseorganisationer, der har flere årsværk afsat til forebyggelsesaktiviteter.

De organisationer, der har deltaget i undersøgelsen, er meget forskellige, især inden for fysisk aktivitet. Således arbejder idrættens organisationer ikke med sundhedsfremme/forebyggelse som primært mål, men sundhedsfremme/forebyggelse er en afledt effekt af deres aktiviteter. Inden for den organiserede idræt drives aktiviteter/indsatser i høj grad af personer, som arbejder frivilligt. De mange tusinde frivillige

idrætsledere udgør en kæmperessource. Det samme er ikke tilfældet på kostområdet, hvor arbejdskraften som oftest bliver varetaget af professionelle.

Der indgår også organisationer hvis primære formål er at øge fysisk aktivitet mhp. sundhedsfremme/forebyggelse fx Roskilde amt, Sundhedsstyrelsen, Hjerteforeningen og Gigtforeningen. Endelig indgår organisationer som næsten udelukkende arbejder med rammerne for fysisk aktivitet, fx Trafikministeriet, og Kulturministeriet som arbejder med overordnede trafik- og idrætspolitiske mål.

De organisationer der i høj grad/nogen grad beskæftiger sig med kostområdet og som ikke er idrætslige organisationer er mere homogene. De fleste har sundhedsfremme/forebyggelse som formål.

2.2 Organisationernes målgrupper

Hovedparten (40) af de deltagende organisationer henvender sig til hele befolkningen. Herefter kommer målgrupperne voksne, unge og børn (bilag 2).

2.3 Bortfald

7 af de udsendte spørgeskemaer blev ikke udfyldt, fortrinsvis fordi det ikke var relevant for respondentens arbejdsområde. Det drejer sig om:

- Institut for Folkesundhedsvidenskab
- Bispebjerg Hospital, Klinisk enhed for sygdomsforebyggelse
- Bispebjerg Hospital, Geriatriisk Afdeling
- Roskilde Amtssygehus Køge
- Glostrup Amtssygehus, Center for sygdomsforebyggelse
- Praktiserende Lægers Organisation (PLO)
- Dansk Tandlægeforening

2.4 Opsummering - Beskrivelse af organisationerne der deltog i kortlægningen

- I undersøgelsen er der en overvægt af organisationer på centralt/nationalt plan.
- Den organiserede idræt dominerer billedet inden for fysisk aktivitets området.
- Besvarelserne stammer fra respondenter med forskellig baggrund og ansvar i forhold til forebyggelsesområdet.
- Der er langt flere organisationer, der beskæftiger sig med kost og fysisk aktivitet hver for sig, end der beskæftiger sig med begge områder.
- Især de lokale og til en hvis grad de regionale organisationer har få årsværk (ressourcer) allokeret til forebyggelsesområdet.
- Af de undersøgte organisationer er der forholdsvis mange der fortrinsvis fokuserer på den generelle befolkning.

3 Sundhedsfremmende aktiviteter med kost og/eller fysisk aktivitet i 1999/2000

I dette afsnit beskrives de sundhedsfremmende aktiviteter med kost og/eller fysisk aktivitet, som organisationerne har været involveret i i 1999/2000. Det bør bemærkes, at organisationerne i undersøgelsen er under stadig forandring, undersøgelsen giver således et "øjebliksbillede" (handlemuligheder i november/december 2000). Først og fremmest beskrives organisationernes mål, aktiviteter og forebyggelsesmiljøer. Dernæst beskrives deres samarbejdspartnere og samarbejdsforhold.

3.1 Organisationernes mål

De deltagende organisationer blev bedt om at angive målene med deres forebyggelsesaktiviteter i prioriteret rækkefølge. I svarene er kun de 2 første prioriteter medtaget, da kun meget få organisationer har listet 3 prioriterede mål. Som det ses af bilag 3 er de mål, organisationerne har beskrevet, på mange forskellige niveauer.

For overskuelighedens skyld blev målene kategoriseret i nogle generelle kategorier, se tabel 2.

Tabel 2: Opstillede mål for aktiviteter relateret til kost og/eller fysisk aktivitet i 1999 og 2000

Mål for kostrelaterede aktiviteter		Mål for aktiviteter relateret til fysisk aktivitet		Mål for aktiviteter der både involverer kost og fysisk aktivitet	
Oplysning om sund kost	17	Øge antallet af fysisk aktive	10	Oplysning om kost og fysisk aktivitet	10
Mål rettet mod syge eller personer i risiko	7	Fremme fysisk aktivitet hos ældre	7	Vægttab	6
Påvirke børns mad, miljø og sundhed	6	Fremme fysisk aktivitet hos børn	4	Oplysning om kost i forbindelse med idrætsdeltagelse/præstation	4
At få befolkningen til at spise sundere	5	Styrke sociale relationer/gode oplevelser	4	Mål rettet mod syge eller personer i risiko	2
Kostpolitik	3	Konkurrence/medaljer/talentudvikling	3	Styrke bedre velvære/sociale relationer	1
Påvirke ældres mad fx via madordninger	2	Mål rettet mod syge eller personer i risiko	3		
Vægttab	2	Øge fysisk aktivitet på arbejdspladsen	3		
Gøre det nemmere at spise sundt	1	Forebygge idrætsskader	2		
		Cykel på arbejde/i skole	2		
		Aktivere specielt de inaktive	1		
Andet	16		11		3

Inden for kostområdet er der mange organisationer, der har oplysning/øget viden som mål, hvorimod målet at få befolkningen til at spise sundere, (fx mindre fedt, mere frugt og grønt), kun er nævnt i fem tilfælde. Mål rettet mod syge eller personer i risiko og at påvirke børns kostvaner er også nævnt af forholdsvis mange. Til gengæld er der kun én, der har nævnt "at gøre det nemmere at spise sundere" som mål. Der er også en stor del, der har svaret andet. Denne kategori indeholder svar, der ikke kan relateres direkte til kost og sundhedsfremme fx vinde OL, øge medlemsskaren i foreninger, øge troværdigheden og samspil mellem natur og menneske.

Inden for fysisk aktivitet er der kun to, der har nævnt "at formidle viden" som et mål i sig selv, flest har nævnt "at øge antallet af fysisk aktive". Der er også mange, der har nævnt "at fremme fysisk aktivitet hos ældre". Det er også værd at bemærke "at styrke sociale relationer/gode oplevelser" er et mål for området fysisk aktivitet. Der er også en del organisationer, der har nævnt andre mål, som ikke kan relateres direkte til den fysiske aktivitet og sundhedsfremme, fx styrke frivilligt foreningsarbejde, udvikling af kurser, skabe lyst og mod, støtte nye tiltag økonomisk m.m.

Kostområdets mål går meget på oplysning om sund kost, hvorimod målene for fysisk aktivitets området er mere handlingsrettede; Oplysning nævnes som et mål i sig selv på kostområdet, hvorimod adfærdsændring er et klart mål inden for fysisk aktivitets området.

At ændre den generelle befolkning, børn og ældres adfærd samt mål rettet imod syge eller personer i risiko er fælles for både kostområdet og fysisk aktivitets området.

Et mål for aktiviteter, der involverer både kost og fysisk aktivitet, er generel information om den forebyggende effekt af at spise sundt og være fysisk aktiv. Kost og fysisk aktivitet i forbindelse med overvægt og idrætspræstation er sammenhænge, hvor kost og fysisk aktivitet allerede er koblet sammen. Idrættens organisationer er de eneste der har svaret, at de i høj grad er involveret i både kost og fysisk aktivitet, og disse aktiviteter er udelukkende knyttet til bedre idrætspræstationer. En respondent har nævnt at målet med kost og fysisk aktivitet sammenhængende er at styrke bedre velvære/sociale relationer, et mål der er fælles med den fysiske aktivitet.

Forskellen på målene på kostområdet og på området for den fysiske aktivitet, hvor adfærdsændring i langt højere grad er nævnt som mål, kan diskuteres. Forskellene kan være en afspejling af, at der indgår 17 idrætsorganisationer i undersøgelsen, hvis primære formål er gennem et netværk af lokalt forankrede idrætsforeninger at få flere folk til at deltage i deres idrætstilbud. På kostområdet derimod søges adfærdsændring oftere via vidensspredning.

3.2 Organisationernes involvering i indsatsområder

De enkelte organisationers involveringsgrad i forskellige forebyggelsesaktiviteter fremgår af bilag 4. For at skabe et bedre overblik over involveringen i de enkelte indsatsområder er resultaterne sammenfattet i tabel 3.

Tabel 3: Involvering i indsatsområder i forebyggelsen med kost og/eller fysisk aktivitet (De viste tal er udtryk for, at organisationerne i en eller anden grad er involveret)

	Kost	Fysisk aktivitet	Kost og fysisk aktivitet
Oplysning/kampagner	28	22	13
Undervisning/uddannelse	35	33	20
Samarbejde med nøgleaktører	34	35	18
Kost- og motionspolitik	25	21	11
At øge tilgængeligheden af-/mulighederne for at spise sund mad og for at være fysisk aktiv.	21	34	14
Rekruttering af flere mennesker til fysisk aktivitet	-	34	-
Andet	4	2	4

De undersøgte organisationer på kostområdet arbejder mere med undervisning (35), nøgleaktører (34) og oplysning end med at øge tilgængeligheden af sund mad (21) samt politik (25), dvs. de arbejder mindre med at ændre rammerne for at spise sundt. Af de organisationer der har svaret, at de i høj grad er involveret i kostrelaterede aktiviteter, var de fleste involveret i samarbejde med nøgleaktører og med at øge tilgængeligheden af sund mad. Andet omfatter bl.a. dannelse af netværksgrupper, konsulentbistand til pædagogisk personale, pulje til kost, måltider og sundhed samt individuel diætbehandling.

Inden for fysisk aktivitetsområdet arbejdes mere med de aktive indsatser - dvs. på at øge muligheden for at være fysisk aktiv (34) og at rekruttere flere mennesker til fysisk aktivitet (34) end med undervisning/uddannelse (33) og oplysning (22).

Af de organisationer, der arbejder med kost og fysisk aktivitet sammenhængende, er 20 involveret i undervisning/uddannelse, 18 i samarbejde med nøgleaktører, 14 i at øge tilgængeligheden og mulighederne, 13 i oplysning og 11 i kost-/motionspolitik. Andre indsatsområder drejer sig om "handleanvisninger" og "individuel diætbehandling". De to organisationer der har svaret, at de i høj grad er involveret i aktiviteter, der omfatter både kost og fysisk aktivitet, arbejder med samarbejde med nøgleaktører, kost-/motionspolitikker og på at øge tilgængeligheden/mulighederne for at spise sund mad og være fysisk aktiv.

3.3 Organisationernes involvering i forebyggelsesmiljøer

De enkelte organisationers involveringsgrad i forskellige forebyggelsesmiljøer fremgår af bilag 5. Resultaterne er sammenfattet i tabel 4.

Tabel 4: Involvering i forebyggelsesmiljøer på områderne kost og/eller fysisk aktivitet (De viste tal er udtryk for, at organisationerne i en eller anden grad er involveret)

	Kost	Fysisk aktivitet	Kost og fysisk aktivitet
Skolen, børneinstitutioner og dagplejen	22	22	12
Arbejdspladsen	19	20	10
Sundhedsvæsenet fx sundhedsplejen og (skole)læger	24	15	12
Lokalsamfundet, herunder idrætsforeninger	23	27	16
Storkøkkener/kantiner	13		
Butikker/supermarkeder	9	4	3
Hjemmet	21	12	9
Andet	7	2	6

Inden for kostområdet er flest involveret i aktiviteter i sundhedsvæsenet (24), dernæst i aktiviteter rettet mod lokalsamfundet (23), skolen (22), hjemmet (21) og arbejdspladsen (19). Færre organisationer henvender sig til storkøkkener (13) og butikker (9). Syv organisationer har desuden nævnt andre forebyggelsesmiljøer. Det drejer sig bl.a. om motionscentre, bofællesskaber, hospitaler og udvalgte aftenskoler.

Inden for fysisk aktivitetsområdet er flest involveret i aktiviteter i lokalsamfundet (27) og ofte med høj prioritet, især for idrætsforeningerne som er lokalt forankret, dernæst i skolen/børneinstitutioner/dagpleje (22) og arbejdspladsen (20). Færre er involveret i aktiviteter rettet mod sundhedsvæsenet (15), hjemmet (12) og butikker/supermarkeder (4).

Fælles for kostområdet og fysisk aktivitetsområdet er, at begge områder er forholdsvis højt involveret i aktiviteter rettet mod lokalsamfundet, skolen/børneinstitutioner/

dagplejen og arbejdspladsen.

Af de organisationer, der arbejder med kost og fysisk aktivitet sammenhængende, er flest involveret i aktiviteter i lokalsamfundet (16), sundhedsvæsenet (12), skolen/børneinstitutioner og dagplejen (12), arbejdspladsen (10) og hjemmet (9). Kun tre er involveret i butikker/supermarkeder. Under andet er nævnt andre forebyggelsesmiljøer, som motionscentre, klubber, specialforbund, hjertecentre, hospitaler og aftenskoler.

Organisationerne blev også bedt om at vurdere de forskellige forebyggelsesmiljøers relevans i forhold til deres sundhedsfremmende arbejde. Resultaterne af bedømmelsen er sammenfattet i tabel 5.

Tabel 5: Hvordan vurderer du disse forebyggelsesmiljøers relevans i forhold til det sundhedsfremmende arbejde? (kun bedømmelsen "stor relevans" er medtaget)

	Kost	Fysisk aktivitet	Kost og fysisk aktivitet
Skolen, børneinstitutioner og dagplejen	32	28	19
Arbejdspladsen	25	22	12
Sundhedsvæsenet fx sundhedsplejen og (skole)læger	27	17	14
Lokalsamfundet, herunder idrætsforeninger	19	28	15
Storkøkkener/kantiner	23	-	-
Butikker/supermarkeder	15	2	4
Hjemmet	31	18	13
Andet	3	2	

Inden for kostområdet har flest bedømt skolen og hjemmet som havende størst relevans. Herefter kommer sundhedsvæsenet, arbejdspladsen, storkøkkener/kantiner og lokalsamfundet. Færre vurderer butikker/supermarkeder som havende stor relevans.

Inden for fysisk aktivitets området er lokalsamfundet og skolen bedømt som havende størst relevans. Herefter arbejdspladsen, hjemmet og sundhedsvæsenet.

Af de organisationer, der arbejder med områderne sammenhængende, er skolen nævnt som havende størst relevans. Herefter lokalsamfundet, sundhedsvæsenet, hjemmet og arbejdspladsen.

Inden for alle tre områder er der enighed om, at skolen er et centralt forebyggelsesmiljø.

3.4 Samarbejdspartnere indenfor områderne kost og/eller fysisk aktivitet

De fleste organisationer samarbejder med andre og alle organisationer, der beskæftiger sig med aktiviteter, som både involverer kost og fysisk aktivitet, samarbejder med andre (tabel 6).

Tabel 6: Udførte din organisation i 1999 og 2000 aktiviteter relateret til kost og/eller fysisk aktivitet alene eller sammen med andre?

Samarbejder med andre	Kost	Fysisk aktivitet	Kost og fysisk aktivitet
Ja	28	28	17
Nej	8	8	0

Organisationerne blev bedt om at angive de samarbejdspartnere, de oftest samarbejder med. Samarbejdspartnere indenfor de enkelte områder kan ses i tabel 7.

Tabel 7: Angiv navnene på op til 5 af de samarbejdspartnere, som du oftest har arbejdet sammen med

Kost	Fysisk aktivitet	Kost og fysisk aktivitet
Sundhedsstyrelsen	Danmarks Idræts-Forbund	Sundhedsstyrelsen
Fødevaredirektoratet	Skolen	Team Danmark
Lærer/skolen	Dansk skoleidræt	Folkeskoler
Sundhedsplejen	Hjerteforeningen	Aftenskoler
Dagplejen	Danske Gymnastik og Idrætsforeninger	Dansk skoleidræt
Team Danmark	Sundhedsstyrelsen	Arbejdspladser
Daginstitutioner	Team Danmark	Hjerteforeningen
Aftenskoler	Institut for idræt Københavns Universitet	Lokalcentre
Arbejdspladser	Dansk cyklist forbund	Osteoporoseforeningen
Sygehuse	Aftenskoler	Sundhedsplejen
Sund By Netværket	Dansk Firma Idrætsforbund	Ungdomsskolerne
Husholdningsskoler	Sund By Netværket	Bedrift Sundheds Tjenesten
Forbrugerinformation	Hjemmeplejen	Specialforbund
Tandplejen	Specialforbund	Lærere
Kræftens bekæmpelse	Ældremobiliseringen	Familie og arbejdsmarkedsforvaltningen
Hjerteforeningen	Idrættens organisationer	Sund By København
Sundhedsorganisationerne	Andre frivillige organer	Kelloggs
Forbrugerrådet	Landets håndboldforeninger	Specialforbund b
Special forbund	Dansk Arbejder Idrætsforbund	Ankerhus Seminarium
Lokale oplysningsforbund	Danske fysioterapeuter	Oplysningsforbund
Lokalcentre	Århus Amtssygehus	Instruktører i bevægelse
Nordisk Kelloggs	Frivillige	Husholdningsskoler
Dansk Selskab for Adipositasforskning	Kommunernes forebyggende medarbejdere	Sundhedsplejerske
Danmarks apotekerforening	DGI Vestjylland	Center for sunde arbejdspladser
Mejeriforeningen	Arbejdspladser	U&V forvaltningen
Hvidovre hospital	Familie - og arbejdsmarkedsforvaltningen	Ernæringsinstruktører
De frivillige i organisationen	Motionscenter	Danske Gymnastik og Idrætsforeninger
Diabetesforeningen	Amtet	Idrætsleder
Sundhedsministeriet	Gymnasieskolernes idrætslærerforening	Sund by
Skolesundhedstjenesten	U&V forvaltningen	Institut for idræt
Kommunale sundhedstjeneste	Dansk idrætslærerforening	Lokale brugerråd
Kommunerne	Specialforbund	Dansk firma idrætsforbund
Osteoporoseforeningen	Diabetesforeningen	Foreningen Fnuggi
Forskningsforeningen	Københavns Idrætspark	Danmarks Idræts Forbund
Familie og arbejdsmarkedsforvaltningen	Århus universitet	Motionscentre og fysioterapeutskolen Esbjerg
Center for sunde arbejdspladser	Skadestuer	
Teknisk skole	Ungdomsskoler	
U&V- forvaltningen københavn	Fysioterapeutskolen Esbjerg	
Plejhjemskøkkener	Odense kommune	
Sund By butikkerne	Undervisningsministeriet	
Foreningen familie og samfund	Dansk motions forbund	
Private virksomheder	Specialforbund	
Socialforvaltningens sundhedskonsulent	Dansk rulleskøjteunion	
Motionscentre	Lokalcentre	
Daginstitutionsledere	Idrætsinstruktører	
Hjemkundskabslærere	Kommunale sundhedstjenester	
Praktiserende Lægers Organisation	Center for sunde arbejdspladser	

Kost	Fysisk aktivitet	Kost og fysisk aktivitet
Institutioner/forældre	Ældre idræt	
Danmarks Idræts Forbund	Ergo- og fysioterapiskolen	
Økonoma	K&F forvaltningen	
Danmarks pæd. universitet	Foreningen til fremme af Motion og idræt i Dagtimerne	
Københavns kommune sundhedsforvaltning	Specialforbund	
Kantineledernes landsklub	Frederiksborg Amt	
Pædagogisk center	Kellogs	
Ernæringsrådet	FISA (internationalt. Roforbund)	
Forebyggende hjemmebesøg	Fysioterapeuter	
Lokale patientorg.	Ecco sko	
Diætister	Genoptræningscentre	
Landsorganisationen for overvægtige i dk	Boligforeninger	
Gartneribrugets Afsætnings Udvalg	Amtscentret for undervisning	
Ældreområde	Bedrift Sundheds Tjenesten	
Valby bydel	Sygeplejeskolen	
	Hjælpemiddelcentre	
	Sund by butikker	
	Institut for idræt, Syd Dansk Universitet	
	Kroppen i skolen fælles projekt	
	Psykiatrisk behandlingssystem	
	Mejeriforeningen nyt projekt	
	Dansk kano og kajak forbund	
	Oplysningsforbund	
	Ældrecentre	
	Motionscentre	
	Ældreorganisationer	

Tabellen giver en ide om den mangfoldighed af samarbejdspartnere, der kan findes inden for kost og/eller fysisk aktivitetsområdet. Skoler/uddannelsesinstitutioner var en af de samarbejdspartnere, der blev hyppigst nævnt, mens sygdomsbekæmpende organisationer også blev nævnt relativt hyppigt inden for alle 3 kategorier.

3.5 Samarbejdsforhold

Organisationernes samarbejdsforhold er vist og sammenfattet i tabel 8.

Tabel 8: Hvilke af følgende 4 definitioner beskriver bedst forholdet mellem din organisation og samarbejdspartnerne? (tallene angiver de organisationer som har svaret "altid" og "som regel")

	Kost	Fysisk aktivitet	Kost og fysisk aktivitet
Støtte	19	16	9
Koordinering	20	15	8
Planlægger og implementerer aktiviteter sammen	14	14	9
Den ene part er passiv, men stiller faciliteter til rådighed	4	1	1

Organisationer, der beskæftiger sig med aktiviteter, der både involverer kost og fysisk aktivitet, indgår i lidt højere grad et samarbejdsforhold, hvor partnere planlægger og implementerer aktiviteter sammen, end de gør på områderne hver for sig.

3.6 Opsummering – Sundhedsfremmende aktiviteter med kost og/eller fysisk aktivitet i 1999/2000

- På kostområdet er der forholdsvis mange organisationer, der har oplysning som mål i sig selv. Målene for aktiviteter inden for fysisk aktivitetsområdet adresserer i højere grad adfældsændring.
- På kostområdet arbejdes mere med undervisning, nøgleaktører og oplysning og mindre med rammerne for at spise sundt. Det samme gør sig gældende for de organisationer, der både arbejder med kost og fysisk aktivitet.
- Målene for de organisationer, der både arbejder med kost og fysisk aktivitet drejer sig om overvægt, idrætspræstationer og mål rettet mod syge eller personer i risiko for livsstilssygdomme.

Inden for alle tre områder er organisationerne enige om, at skolen er et centralt forebyggelsesmiljø. Dette forhold afspejles i valg af samarbejdspartnere, hvor skolen/uddannelsessteder/lærer er nogle af de samarbejdspartnere, der oftest samarbejdes med. Generelt er der stor bredde i hvem, der samarbejdes med. Til gengæld indgår de fleste et samarbejdsforhold, der kræver forholdsvis lille partnerinvolvering.

4 Sundhedsfremmende aktiviteter med kost og/eller fysisk aktivitet i 2001/2002

I dette afsnit beskrives de sundhedsfremmende aktiviteter med kost og/eller fysisk aktivitet, som organisationerne planlægger for år 2001/2002. Først og fremmest beskrives organisationernes fremtidige mål, aktiviteter, forebyggelsesmiljøer og målgrupper. Dernæst beskrives deres samarbejdspartnere og samarbejdsforhold. De blev spurgt i slutningen af 2000 og det er ikke sikkert at de nævnte aktiviteter er/ bliver ført ud i livet.

4.1 Organisationernes mål

Ligesom for de mål organisationerne havde i 1999/2000, blev organisationerne bedt om at angive målene med deres forebyggelsesaktiviteter i 2001/2002 i prioriteret rækkefølge. I svarene er kun de to første prioriteter medtaget, da meget få organisationer har listet tre prioriterede mål. Ligesom for målene i 1999/2000 er de mål, organisationerne har beskrevet for 2001/2002, på mange forskellige niveauer (bilag 6).

For overskuelighedens skyld blev målene ordnet i nogle generelle kategorier, se tabel 9.

Tabel 9: Opstillede mål for aktiviteter relateret til kost og/eller fysisk aktivitet i 2001/2002

Mål for kostrelaterede aktiviteter		Mål for aktiviteter relateret til fysisk aktivitet		Mål for aktiviteter der både involverer kost og fysisk aktivitet	
Oplysning om sund kost	8	Øge antallet af fysisk aktive	10	Informere om kost og fysisk aktivitet	10
Påvirke børns mad, miljø og sundhed	7	Fremme fysisk aktivitet hos ældre	7	Uddannelse af nøglepersoner	5
At få befolkningen til at spise sundere	6	Fremme fysisk aktivitet hos børn	4	Informere om kost ifm. Idrætsdeltagelse/præstation	4
Mål rettet mod syge eller personer i risiko	5	Styrke sociale relationer/gode oplevelser	4	Ændre livsstil mht. kost og fysisk aktivitet	3
Kostpolitik	4	Mål rettet mod syge eller personer i risiko	4	Udvikling/afholdelse af kurser	3
Vægttab	2	Konkurrence/medaljer/talentudvikling	3	Mål rettet mod syge eller personer i risiko	1
Påvirke ældres mad fx via madordninger	1	Øge fysisk aktivitet på arbejdspladsen	3		
Gøre det nemmere at spise sundt	0	Forebygge idrætsskader	2		
		Cykle på arbejde/i skole	2		
		Aktivere specielt de inaktive	1		
Andet	7		6		1

Organisationernes mål for deres kostrelaterede aktiviteter i 2001/2002 ligner meget målene for kostrelaterede aktiviteter i 1999/2000. Den væsentligste forskel er, at flere nævner mål i relation til madordninger, især til børn. Dette afspejler sandsynligvis, at der er afsat en stor pulje penge på finansloven til forsøg med madordninger de næste 3 år.

Også på området med fysisk aktivitet er der ikke den store forskel på målene i 1999/2000 og 2001/2002.

Målene for de organisationer, der kombinerer kost og fysisk aktivitet, er lidt anderledes i 2001/2002 end for 1999/2000. Kost og fysisk aktivitet i forbindelse med overvægt nævnes langt mindre og uddannelse af nøglepersoner, ændring af livsstil og udvikling/afholdelse af kurser er kommet med. Det kunne tyde på, at der planlægges at arbejde med lidt "bredere" mål i 2001/2002 og at kombinationen af kost og fysisk aktivitet i regeringens folkesundhedsprogram har fået flere og andre typer organisationer til at tage udfordringen op .

4.2 Organisationernes involvering i indsatsområder

De enkelte organisationers involvering i forskellige indsatsområder fremgår af bilag 7. Resultaterne er sammenfattet i tabel 10.

Tabel 10: Fremtidige indsatsområder for forebyggelsesaktiviteter med kost og/eller fysisk aktivitet (tallene i parentes er for de tilsvarende svar i 1999/2000)

	Kost	Fysisk aktivitet	Kost og fysisk aktivitet
Oplysning/kampagner	12 (28)	20 (22)	14 (13)
Undervisning/uddannelse	28 (35)	27 (33)	17 (20)
Samarbejde med nøgleaktører	25 (34)	22 (35)	16 (18)
Kost- og motionspolitik	15 (25)	13 (21)	9 (11)
At øge tilgængeligheden af-/mulighederne for at spise sund mad og for at være fysisk aktiv.	21(21)	26 (34)	10 (14)
Andet	2 (4)	3 (2)	5 (4)

Inden for kostområdet er der forholdsvis færre, der planlægger en oplysningsindsats end i 1999/2000. Der er stadigvæk flest, der planlægger indsatser inden for undervisning og samarbejde med nøgleaktører.

At øge mulighederne for at være fysisk aktiv, undervisning/uddannelse og samarbejde med nøgleaktører er de områder organisationerne med fysisk aktivitet vil målrette deres indsatser inden for i 2001/2002. Organisationer inden for fysisk aktivitetsområdet planlægger i højere grad oplysningsaktiviteter end organisationer inden for kostområdet.

Inden for organisationer, der kombinerer kost og fysisk aktivitet, er der ikke de store ændringer i hvilke indsatsområder, de planlægger at involvere sig i i 2001/2002 end hvad de gjorde i 1999/2000.

4.3 Organisationernes involvering i forebyggelsesmiljøer

De enkelte organisationers involveringsgrad i forskellige forebyggelsesmiljøer fremgår af bilag 8. Resultaterne er sammenfattet i nedenstående tabel.

Tabel 11: Involvering i forebyggelsesmiljøer på områderne kost og/eller fysisk aktivitet (tallene i parentes er for de tilsvarende svar i 1999/2000)

	Kost	Fysisk aktivitet	Kost og fysisk aktivitet
Skolen, børneinstitutioner og dagplejen	21 (22)	20 (22)	11 (12)
Arbejdspladsen	15 (19)	18 (20)	11 (10)
Sundhedsvæsenet fx sundhedsplejen og (skole)læger	16 (24)	12 (15)	8 (12)
Lokalsamfundet, herunder idrætsforeninger	17 (23)	22 (27)	11 (16)
Storkøkkener/kantiner	9 (13)		
Butikker/supermarkeder	6 (9)	6 (4)	8 (3)
Hjemmet	15 (21)	12 (12)	8 (9)
Andet	5 (7)	3 (2)	4 (6)

På kostområdet er der forholdsvis flere, der planlægger aktiviteter i skolen, børneinstitutioner og dagplejen. Det stemmer overens med, at der er sket en stigning i antallet af organisationer med mål, "der skal påvirke børns mad og kostvaner".

Den fordeling, organisationerne har angivet for forebyggelsesmiljøerne under områderne fysisk aktivitet og kost og fysisk aktivitet, ligner meget fordelingen angivet i 1999/2000.

4.4 Målgrupper for fremtidige aktiviteter relateret til kost og/eller fysisk aktivitet

Under spørgsmålene om fremtidige aktiviteter blev organisationerne bedt om at angive deres målgrupper i 2001/2002. Oversigt over de enkelte organisationers målgrupper findes i bilag 9. Resultaterne er sammenfattet i tabel 12.

Tabel 12: Fremtidige målgrupper for områderne kost og/eller fysisk aktivitet

Målgrupper	Kost	Fysisk aktivitet	Kost og fysisk aktivitet
Befolkningen	13	12	7
Voksne	17	13	11
Børn	18	11	9
Unge	17	12	11
Ældre	11	11	7
Kvinder	8	6	4
Mænd	6	5	4
Indvandrere	4	2	1
Erhvervsaktive	8	6	5
Syge	9	8	5
Arbejdsløse	3	1	2

Inden for alle tre områder er der størst fokus på befolkningen, voksne, børn, unge og ældre. På kostområdet er der flest, der vil henvende sig til børn, hvilket er en lille ændring i forhold til 1999/2000. Dette stemmer overens med mål, indsatsområder og forebyggelsesmiljøer på området. På områderne med fysisk aktivitet og kost og fysisk aktivitet vil flest henvende sig til voksne og unge, herefter børn, befolkningen og ældre.

4.5 Samarbejdspartnere inden for områderne kost og/eller fysisk aktivitet

Næsten alle organisationer, der beskæftiger sig med aktiviteter, der både involverer kost og fysisk aktivitet, har planlagt at samarbejde med andre (tabel 13). Det er det samme mønster som i 1999/2000.

Tabel 13: Har din organisation planlagt at udføre aktiviteter relateret til kost og/eller fysisk aktivitet alene eller sammen med andre i 2001/2002?

Samarbejder med andre	Kost	Fysisk aktivitet	Kost og fysisk aktivitet
Ja	28	22	18
Nej	5	5	1

Organisationerne blev bedt om at angive de samarbejdspartnere, de planlægger at arbejde sammen med. Som med aktiviteterne i 1999/2000 er der en mangfoldighed af samarbejdspartnere og billedet er i store træk det samme. Amter/kommuner samt private virksomheder nævnes dog hyppigere end i 1999/2000.

4.6 Samarbejdsforhold

Organisationernes samarbejdsforhold med deres samarbejdspartnere er sammenfattet og vist i tabel 14.

Tabel 14: Hvilke af følgende 4 definitioner beskriver bedst forholdet mellem din organisation og samarbejdspartnere? (tallene angiver de organisationer som har svaret "altid" og "som regel". Tallene i parentes er fra 1999/2000)

	Kost	Fysisk aktivitet	Kost og fysisk aktivitet
Støtte	13 (19)	13 (16)	7 (9)
Koordinering	17 (20)	12 (15)	8 (8)
Planlægger og implementerer aktiviteter sammen	19 (14)	10 (14)	12 (9)
Den ene part er passiv, men stiller faciliteter til rådighed	-	1	1

På kostområdet planlægges i højere grad samarbejde med større partnerinvolvering i 2001/2002. Organisationer, der beskæftiger sig med aktiviteter der både involverer kost og fysisk aktivitet, indgår også i 2001/2002 i lidt højere grad et samarbejdsforhold, hvor partnere planlægger og implementerer aktiviteter sammen, end de gør på områderne hver for sig.

Eksempler på fremtidige aktiviteter relateret til kost og/eller fysisk aktivitet

Nogle organisationer har beskrevet deres fremtidige aktiviteter nærmere. Aktiviteterne omfatter projekter nævnt i tabel 15.

Tabel 15: Eksempler på fremtidige aktiviteter relateret til kost og/eller fysisk aktivitet

Kost	Fysisk aktivitet	Kost og fysisk aktivitet
"Spisevenner" (a la besøgsvenner) til ældre	Motions- og socialt samværshold for ældre i lokalområderne	Etablering af livsstilscenter for folk der er på vej ud af arbejdsmarkedet fx hjertepatienter og overvægtige
Kampagneleder til 6 om dagen – spis mere frugt og grønt	Sikre idrætsundervisningen i gymnasi-erne og efteruddannelse af lærere	Website
Motivationsgrupper for diabetikere	Få inaktive til at begynde at dyrke idræt	Foredrag, kurser og foldere
Projekter om kost og motion i forbindelse med kræfthandlingsplanen	Få familien til at forholde sig kritisk til stillesiddende aktiviteter	Førskolebørn: Informationsmøder omkring kost og fysisk aktivitet
Kostpolitikker, især til skoler og daginstitutioner	Begyndertræningsprogrammer	Hjælp til udarbejdelse af kost- og aktivitets politik i dagplejen
Madordninger på skoler herunder frugtordninger, skolernes frugtdag og madpakkeideer og konkurrence om madpakker.	Kurser, foredrag, oplysning	Inspirationsmateriale og - undervisning til emneperioder i folkeskolen og ungdomsuddannelserne
Madordninger til ældre	Starte medarbejderuddannelse på idrætscenter	Inspirationskursus for SFO-personale
Udgivelse af computerspil samt klassens kalender til skoler.	Ansættelse af breddekonsulenter til styrkelse og udbredelse af fysisk aktivitet	Kost og motionsværksteder for børn med særlige behov
Klasse konkurrence om bevægelse, viden (ernæring) og kreativitet	Motivationsgrupper for diabetikere	Klassekonkurrencer
Emneuger, herunder kantine temauger	Støtte og udbredelse af tilbud til ældre	Kost og motion – ændring af daglige vaner ifm. skolernes motionsdag
Foredragsrækker og kurser bl.a. trivselskurser og slankekurser	Motions- og socialt samværshold for ældre i lokalområderne	
Forebyggelse af vægtpineri hos idrætsudøvere	Sikre idrætsundervisningen i gymnasi-erne og efteruddannelse af lærere	
Information af soldater og forsvarets cafeterier om sund kost	Få inaktive til at begynde at dyrke idræt	
	Få familien til at forholde sig kritisk til stillesiddende aktiviteter	

4.7 Opsummering – Sundhedsfremmende aktiviteter med kost og/eller fysisk aktivitet i 2001/2002

- Der er på kostområdet flere, der har madordninger, især for børn, som mål i 2001/2002 end der var i 1999/2000. Inden for kost og fysisk aktivitet sammenhængende ses et skift mod "bredere" mål i 2001/2002, dvs. mål som går på oplysning, undervisning og ændring af livsstil og daglige vaner.
- På kostområdet planlægges at arbejde mindre med oplysning og mere med tilgængeligheden i 2001/2002. På fysisk aktivitets området vil derimod arbejdes forholdsvis mere med oplysning. Det ser ud til at kost og fysisk aktivitet kommer til at ligne hinanden mere mht. prioriteringen mellem oplysning og mere direkte påvirkning af adfærd.
- Ses på organisationerne samlet, er der også sket en forskydning i hvilke målgrupper organisationerne vil henvende sig til i 2001/2002. Forholdsvis flere vil henvende sig til specifikke målgrupper som voksne, børn, unge og ældre – og færre til den generelle befolkning dvs. fokus er på vej væk fra de generelle satsninger der sigter mod en hel befolkning (fx store kampagner) og det kan tyde på at organisationerne planlægger mere specifikke aktiviteter. Det er især tilfældet på kostområdet hvor forholdsvis færre har "oplysning om sund kost" som mål.

5 Besvarelser fra andre organisationer i udlandet og i Danmark

5.1 Indledning

Med henblik på at undersøge, hvordan forskellige lande overordnet har organiseret forebyggelsen med kost og fysisk aktivitet og baggrunden herfor, samt hvilke aktiviteter de har iværksat på centralt og lokalt niveau, har arbejdsgruppe 2 gennemført en summarisk kortlægning af organiseringen, erfaringerne og aktiviteterne inden for området kost og fysisk aktivitet i relevante organisationer og områder i udlandet og Danmark. Afdækningen var tiltænkt at skulle give eksempler på organisatoriske og strategiske erfaringer i udenlandske statslige, idrætslige og sygdomsbekæmpende organisationer.

For at systematisere indsamlingen blev der udformet en kort spørgeramme på dansk og engelsk, der i overskriftsform afdækker organisatoriske og strategiske erfaringer. Det har været op til arbejdsgruppemedlemmerne selv at finde frem til de lande og organisationer, som er kontaktet, men udgangspunktet har været lande, som vi kan sammenligne os med og hvor arbejdsgruppen har haft formodning om at der foregik noget inden for området. Den overordnede afdækning er udført og koordineret af arbejdsgruppen. Kontakten til udlandet er koordineret indbyrdes mellem de statslige myndigheder (Fødevarerdirektoratet, Sundhedsstyrelsen og Kulturministeriet) og af idrættens 3 hovedorganisationer (Danmarks Idræts-Forbund, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger og Dansk Firmaidrætsforbund).

5.2 Udenlandske besvarelser

Der er ikke nogen af de udenlandske organisationer, som arbejdsgruppen har haft kontakt med, der har erfaringer med at koordinere kost og fysisk aktivitet. Arbejdsgruppe 2 har haft kontakt til:

Norge

Statens råd for Ernæring og Fysisk aktivitet (SEF) i Norge, Anita Aadland (Anita Aadland er rådgiver for fysisk aktivitet). SEF har 19 årsværk, hvoraf 3 er til administration, 2 er til information samt 14 fagfolk (10½ ernæring og 3½ fysisk aktivitet). Desuden består SEF af to råd med 12 ernæringseksperter og 12 eksperter inden for fysisk aktivitet, der er ansat på universiteter og andre læreanstalter. Rådet blev dannet i 1999 ved at det daværende Statens Råd for Ernæring blev udvidet med fysisk aktivitet. Det kom til at ligge under Sundheds- og Socialministeriet. Baggrunden for at koble de to områder sammen er at anbefalinger til at forebygge sygdomme som kræft, hjerte-karsygdomme, hypertension, aldersdiabetes og overvægt drejer sig om at ændre livsstil dvs. kost- og motionsvaner, hvorfor det kan være rationelt at samle oplysninger og information et sted.

SEF har hidtil fokuseret mest på oplysning i indsatsen for at fremme sunde kost- og motionsvaner. I forhold til børn og unge i skolen har SEF lavet projekter om aktiv skolevej, madpakker og været initiativtager til frivillige abonnementsordninger for mælk og frugt og grønt. SEF har også lavet en fællessatsning på arbejdspladsen, der bl.a. har drejet sig om at lave computerbaserede motionsprogrammer af 10 min. varighed til pauserne samt arbejde for en bedre kantine med større udbud af frugt og grønt, frugtordninger til møder o.l. I forhold til lokalmiljøet er SEF i gang med at afprøve forskellige modeller for at finde frem til den mest effektive måde at fremme sunde kost- og motionsvaner på. SEF har et godt samarbejde med bl.a. idrætsbevægelsen i Norge og SEF har i øjeblikket et tæt samarbejde om et stort motionsprojekt med Lægeforeningen og Fysioterapeutforeningen i Norge.

Canada

I Canada eksisterer ingen formel national koordination mellem kostområdet og fysisk aktivitets området. De nationale næringsstofanbefalinger og "Food Guide" omtaler dog fysisk aktivitet, og fysisk aktivitet måles i alle regionale kostundersøgelser.

Calgary Regional Health Authority, Canada, Karri Staden (ernæringskoordinator). Organisationen har netop besluttet at integrere fysisk aktivitet i eksisterende kostprojekter. Grunden er, at man fra organisationens side synes, at fysisk aktivitet er manglende i forebyggelsen, og mener at forebyggelsen af livsstilssygdomme kræver handlinger inden for begge områder for at være effektive. Desuden er udfordringerne med at fremme sunde kost- og motionsvaner de samme dvs. motivere befolkningen til at lave ændringer i deres livsstil og bibeholde disse ændringer.

Da de lige har fået pålagt opgaven, har de endnu ikke nogen aktiviteter i gang. Men de planlægger aktiviteter inden for oplysning, politikker og aktiviteter, der skal øge mulighederne for at spise sundt og være fysisk aktiv.

Ministry of Health, Cardiovascular Disease Prevention Unit, Canada (Dr. Patti-Jean Naylor). Organisationen har lige færdiggjort en strategi for forebyggelse af hjertekarsygdomme, som sætter kombinationen af kost og fysisk aktivitet i fokus. De planlægger aktiviteter inden for oplysning, undervisning, politikker og miljømæssige påvirkninger dvs. øge mulighederne for at spise sundt og være fysisk aktiv. De har intervenseret i skolen, på arbejdspladsen og i lokalsamfundet i fire "Hearth Health Demonstration Communities".

University of Alberta Canada (Linda McCargar and Rhonda Bell) planlægger et projekt, som fokuserer på integrationen af kost og fysisk aktivitet.

Finland

Finnish Hearth Association (Mika Pyykko) har i samarbejde med "Ministry of Social Affairs and Health" skrevet og iværksat "Action Plan for Promoting Finnish Hearth Health". Rapporten er udarbejdet af 60 eksperter fra forskellige organisationer i sundhedssektoren samt forbrugerorganisationer, forskere og embedsmænd.

I rapporten fokuseres på følgende livsstilsfaktorer: ernæring, fysisk aktivitet, borgerens ansvar over for sig selv, tobak, psykologisk og social risiko. Andre aspekter er børn og unge og forskellige organisationers roller. Kost og fysisk aktivitet bliver vurderet som lige betydningsfulde for forebyggelse af hjertekarsygdomme, men de er behandlet hver for sig.

Den Finske hjerteforening og diabetesforening planlægger et projekt "SyDi-project", som vil inkludere 3-4 initiativer. Her vil de prøve at kombinere kost og fysisk aktivitet.

Holland

Hollands "Nutrition Center" har ikke koordinet områderne og der eksisterer ingen central koordinering i Holland.

Dutch Heart Foundation (Ineke van Dis) har svaret, at hjerteforeningen i Holland kombinerer kost og fysisk aktivitet på følgende måder:

- I forebyggelse af overvægt
- I undervisning om sund livsstil (kost, fysisk aktivitet, rygning og stress)
- I oplysning og kampagner, hvor de også kombinerer områderne med rygning
- I vejledningsmateriale til læger, hvor rygning også er inkluderet.

USA

Center for Disease Control and Prevention i USA har lavet en litteraturgennemgang om interventioner med kost og fysisk aktivitet overfor børn og unge. De kan derimod ikke fortælle om konkrete erfaringer med at integrere kost og fysisk aktivitet.

5.3 Danske projekter/erfaringer

Flere amter arbejder med kost og fysisk aktivitet. Eksempler på dette er nævnt neden for. Herudover har bl. Århus, Fyns og Frederiksborg amt, der også følger folkesundhedsprogrammet, nævnt områderne sammen.

Roskilde amt har udarbejdet en handlingsplan for en indsats omkring kost, vægt og motion. Målgruppen er børn og unge 0-20 år. Handlingsplanen opstiller projektforslag for:

- Førskolebørn i dagpasningstilbud, herunder informationsmøder omkring kost og fysisk aktivitet, hjælp til at udarbejde kost- og motionspolitik i dagplejen/institutionerne samt praktisk anvisning på, hvordan man laver sund mad til børn.
- Folkeskolen, herunder inspirations- og undervisningsmateriale til emneperioder samt inspirationskursus for SFO-personale.
- Ungdomsuddannelserne, herunder inspirationsmateriale og inspirationskurser
- Tværgående aktiviteter, herunder kost- og motionsværksteder for børn med særlige behov.

Ringkøbing amt har udarbejdet en skitse til forebyggelse af kræft ved hjælp af kost og motion. Målgrupperne er børn og unge, erhvervsaktive voksne og ældre. De har foreslået:

- At indgå i en dialog med borgerne om livsstil på kost- og motionsområdet, som skaber større viden og ændrede handlemuligheder.
- At uddanne nøglepersoner til at støtte sunde kost- og motionsvaner
- At igangsætte konkrete aktiviteter omkring livsstil, individuelt og i grupper
- At integrere viden om kost og motion i behandling og pleje af kræftpatienter

Vejle amt, har udarbejdet en temaplan for sundhedsfremme og forebyggelse i grundskolen. Målgrupper for projektet er klasselæreren og/eller faglæreren i 4.-7. klasse samt deres elever. Målet er at udvikle, afprøve og videreformidle strategier for, hvordan folkeskolen bidrager til, at børn og unge udvikler evner til at handle sundhedsfremmende inden for områder som "mad/kultur/måltider" og "krop/motion/bevægelse".

Der arbejdes med konkrete emner, som børn selv tillægger stor betydning for deres liv. For kostens vedkommende betyder dette fx, at der kan sættes fokus på en bred vifte af aspekter: måltidets sociale værdi, madens indhold af næringsstoffer, mad/produktion, smag, æstetik m.m. For motionens vedkommende kan det fx betyde, at der sættes fokus på at forbedre muligheder for bevægelse, legemuligheder, motion, udvikling af idrætsundervisningen, utraditionelle aktiviteter som dans, aerobic m.m., men også forhold som at gå/cykle til skole frem for at blive kørt m.m.

Desuden har Vejle amt udarbejdet strategiske overvejelser omkring en forebyggende og sundhedsfremmende indsats med kost og motion. Heri fremhæver de tre grupper/områder, hvor der med fordel kan tages fat. Børnefamilien som et sundhedsfremmende tiltag i hjemmet, de ufaglærte voksne i risikogruppen på arbejdspladsen og børn og unge med risiko for at udvikle fedme.

5.4 Fedmeområdet

Fedmeområdet er et område hvor der er flere initiativer, hvor kost og fysisk aktivitet koordineres.

WHO London. Professor Phillip James, har bedt Senior Policy Officer James Erlichman, med ansvar for fysisk aktivitet om at give input til arbejdsgruppen. WHO anser kombinationen af kost og fysisk aktivitet som meget vigtig i forebyggelsen, ikke bare i forhold til fedme, men også i relation til at forebygge usund vægtøgning i hele befolkninger. Grunden til den stigende overvægt i verden er, at der er et stort "spring" mellem folks energiindtag og energiforbrug. Selvom energiindtaget/fedtindtaget går ned i mange populationer, overhales vi af udviklingen mod mere og mere stillesiddende aktiviteter i hverdagslivet. Det er meget vigtigt at kombinere budskaber om kost og fysisk aktivitet, hvis dette populationsfænomen skal standses. Det er ikke nok at fortælle folk, at de skal være aktive en halv time hver dag. Det er ikke tilstrækkeligt

når der er en forskel på 250-300 kcal/dag mellem folks energiindtag og energiforbrug. Det er oplagt at kombinere den fysiske aktivitet med kostbudskaber, især når undersøgelser viser, at folk (i England) har en tendens til at bruge selvbelønning som følge af øget fysisk aktivitet dvs. belønner sig selv med mad.

James Erlichman siger endvidere, at det ikke bare er i forhold til fedmeudviklingen, at de to områder skal kombineres. Anbefalingen på den halve times moderate fysiske aktivitet om dagen er oprindeligt til forebyggelse af hjerte-karsygdomme. Desuden har både sund kost og fysisk aktivitet en positiv indflydelse på blodtryk og blodets LDL-kolesterol.

"Forekomst og udvikling af fedme i Danmark –bidrag til grundlag for en forebyggelsesindsats" (udarbejdet af Berit Lilienthal Heitmann og Gitte Laub Hansen, juli 1998). I denne rapport peges på, at i forebyggelsen af fedme er intervention med kost og fysisk aktivitet vigtig et godt stykke hen ad vejen, men det kan ikke stå alene. En lang række samfundsmæssige forhold, bl.a. sociale, kulturelle, miljømæssige og psykologiske faktorer kan påvirke og begrænse den naturlige regulering af energibalancen. Samtidig er der genetiske, fysiologiske og medicinske faktorer, der afgør, hvor følsomme den enkelte er overfor de miljøpåvirkninger, der fremmer udviklingen af fedme. Endvidere peges der på, at det er særlig vigtigt at intervenere overfor børn. Det drejer sig især om inaktive børn, som skal bibringes en mere aktiv livsstil, overvægtige børn, hvor der sigtes på at forhindre, at overvægten føres med ind i voksenalderen, samt børn med familiær disposition til fedme.

I *WHO's Internationale task force rapport* (WHO, 1997) peges ligeledes på, at gennemførelsen af forebyggelsesstrategier mod de livsstilsfaktorer, der disponerer for fedme, må forventes at være mere effektiv end tiltag, der alene retter sig mod oplysning og uddannelse af befolkningen. Rapporten ligger således i tråd med andre felter inden for sygdomsforebyggelse og sundhedsfremme, hvor der fokuseres på flerstrengede forebyggelsesstrategier, som også integrerer strukturelle forhold, samt oplysning og udvikling af konkrete kompetencer.

6 Konklusion

Undersøgelsen har prøvet at skabe et overblik over, i hvilket omfang forskellige organisationer i Danmark arbejder med kost og fysisk aktivitet hver for sig og samlet. En lang række, meget forskellige, organisationer arbejder med kost og/eller fysisk aktivitet enten med sundhedsfremmende formål eller med det mål at øge antal personer som deltager i idræt.

Endvidere var det formålet at skabe et overblik over danske og udenlandske erfaringer med integration af de to områder i sundhedsfremmende aktiviteter.

Flere organisationer o.lign. både herhjemme og i udlandet har sat projekter i gang hvor kost og fysisk aktivitet på en eller anden måde integreres, mens andre har lavet litteraturgennemgang inden for området og overvejer at integrere de to områder på et eller andet plan. Flere steder taler man dog om livsstil mere bredt, dvs. inkluderer f.eks. også rygning, og begrænser sig ikke til kost og fysisk aktivitet. Erfaringerne med integration af kost og fysisk aktivitet er endnu begrænsede, og nogen egentlig evaluering af disse aktiviteter eksisterer så vidt vides ikke.

6.1 Behov for yderligere diskussion/undersøgelser

Afslutningsvis skal det bemærkes, at arbejdsgruppen ikke på baggrund af denne undersøgelse kan svare på, om det ville være hensigtsmæssigt at koordinere kost og fysisk aktivitet i forebyggelsesindsatsen. Før dette kan gøres bør følgende diskuteres:

- Hvordan spiller områderne sammen rent adfærdsmæssigt
- Den fysiologiske effekt af at kombinere de to områder
- Om budskaberne fremmes eller hæmmes mere samlet end hver for sig
- Om man får mere for pengene, rent forebyggelsesmæssigt, ved at koordinere områderne
- Om områderne samlet vil få flere eller færre ressourcer, hvis de kobles sammen

Bilag 1: Beskrivelse af organisationerne der deltog i kortlægningen

Organisationernes virkeområde	Med tanke på alle de sundhedsfremmende aktiviteter din organisation i 1999/2000 har været involveret i, bedes du beskrive, hvor involveret organisationen var på hvert af følgende aktivitetsområder?			Hvilket ansvar har du i relation til sundhedsfremmende aktiviteter inden for områderne kost og/eller fysisk aktivitet?					Hvor mange årsværk anvendes i din afdeling på sundhedsfremmende aktiviteter vedr kost og/eller fysisk aktivitet?
	Kost	Fysisk aktivitet	Kost og fysisk aktivitet	Politisk ansvar	Økonomisk ansvar	Strategisk ansvar	Praktisk ansvar	Fagligt ansvar	Årsværk til sundhedsfremmende aktiviteter
Statslige/Nationale									
Undervisningsministeriet, grundskole	2	2	2						2
Undervisningsministeriet, gymnasium	3	1	3			X	X	X	1
Fødevarerdirektoratet	2		2					X	1
Kulturministeriet, departementet		1		X	X	X			3-5
Undervisningsministeriet	3							X	0
Trafikministeriet		2		X					1
Sundhedsstyrelsen, Center for Forebyggelse	1			X	X	X	X	X	1
Sundhedsstyrelsen, Center for Forebyggelse		2		X	X	X	X	X	1
Ernæringsrådet	1								-
Forbrugerinformation	2		3			X	X	X	1
Idrætshovedorg./Nationale									
Forsvarets Gymnastikskole	2	1	2	X				X	6-20
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Aktivitetsudvalg	3	1			X	X	X	X	3-5
Foreningen til fremme af Motion og Idræt i Dagtimerne (FMI)		1			X				3-5
Danmarks Idræts-Forbund (DIF)	3	2	3			X	X	X	1
Dansk Arbejder Idrætsforbund (DAI)		1							3-5
Dansk Skoleidræt	2	1	2			X	X	X	1
Danske Gymnastik og Idrætsforeninger (DGI)	2	1				X			20+
Andre idrætsorg./Nationale									
Dansk Forening for Rosport	1	1	1		X				6-20
Dansk Taekwondo Forbund	3	2	3	X				X	-
Danmarks Trim-Komité		1	3		X	X	X	X	2
Dansk Håndboldforbund	3	1	3			X	X	X	6-20
Dansk Badmintonforbund		1		X					1
Private interesseorg./Nationale									
Diabetesforeningen	1	2					X	X	3-5
Gigtforeningen	2	1	2				X	X	3-5
Osteoporoseforeningen	2	2	2	X	X	X	X	X	20+
Hjerteforeningen	2	3	3					X	3-5
Hjerteforeningen	1	3	3		X	X	X	X	3-5

Organisationernes virkeområde	Med tanke på alle de sundhedsfremmende aktiviteter din organisation i 1999/2000 har været involveret i, bedes du beskrive, hvor involveret organisationen var på hvert af følgende aktivitetsområder?			Hvilket ansvar har du i relation til sundhedsfremmende aktiviteter inden for områderne kost og/eller fysisk aktivitet?					Hvor mange årsværk anvendes i din afdeling på sundhedsfremmende aktiviteter vedr kost og/eller fysisk aktivitet?
	Kost	Fysisk aktivitet	Kost og fysisk aktivitet	Politisk ansvar	Økonomisk ansvar	Strategisk ansvar	Praktisk ansvar	Fagligt ansvar	Årsværk til sundhedsfremmende aktiviteter
Kræftens Bekæmpelse	1				X	X	X	X	6-20
Andre/Nationale									
Ældre sagens Sekretariat	3						X	X	1
Mejeriforeningen	1		3				X	X	2
Foreningen af Kliniske Diætister	1		2				X	X	0
Dansk Oplysnings Forbund	1	1	3			X		X	1
Regionale									
Roskilde Amt	2	1	2		X	X	X	X	3-5
Ringkøbing Amt, Sundhedsfremme afd.	1	3	3			X	X	X	2
Sønderjyllands Amt	2	3	3		X	X	X	X	-
Storstrøms Amt, Sundhedsforvaltningen	3		3		X	X			0
Vejle Amt	3	3			X	X	X	X	1
Viborg Amt	3		3		X	X			-
Århus Amt, Afd. for sundhedsfremme	2		3		X	X			-
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Nyborg	3	1	3			X			-
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Ribe, Sønderjylland, Fyn		1				X			1
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Sjælland	2	1	2	X	X	X	X	X	1
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Storstrøm, Vestsjælland		1	2						0
Lokale									
Københavns Kommune, Sundhedsforvaltningen	2	3	2		X	X			6-20
Holbæk kommune, Udviklingsenheden	2	2				X		X	0
Vallø kommune	1	2			X	X	X		-
Sund By Netværket, Nordborg kommune	2		2		X	X	X		0
Holstebro Kommune	1	3				X			-
Frederiksberg Kommune, Forebyggelsessek.	2	2			X	X	X	X	-
Danmarks Idræts-Forbund (DIF), København	2	1	1			X	X		2

1 = I høj grad, 2= I nogen grad, 3 = I lille grad

Bilag 2: Hvilken del af befolkningen henvender din organisation sig til?

Organisationernes virkeområde	Kost	Fysisk aktivitet	Kost og fysisk aktivitet	Målgrupper										
				Befolkningen	Voksne	Børn	Unge	Ældre	Kvinder	Mænd	Indvandrere	Erhvervsaktive	Sygdomsramte	Arbejdsløse
Statslige/Nationale														
Undervisningsministeriet, grundskole	2	2	2	X		X	X							
Undervisningsministeriet, gymnasium	3	1	3		X		X			X	X			
Fødevarerdirektoratet	2		2	X										
Kulturministeriet, departementet		1		X										
Undervisningsministeriet	3				X									
Trafikministeriet		2		X										
Sundhedsstyrelsen, Center for Forebyggelse	1			X										
Sundhedsstyrelsen, Center for Forebyggelse		2		X										
Ernæringsrådet	1			X										
Forbrugerinformation	2		3	X										
Idrætshovedorg./Nationale														
Forsvarets Gymnastikskole	2	1	2											
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF)	3	1			X									
Foreningen til fremme af Motion og Idræt i Dagtimerne (FMI)		1			X									
Danmarks Idræts-Forbund (DIF)	3	2	3	X										
Dansk Arbejder Idrætsforbund (DAI)		1		X	X		X	X	X	X		X	X	X
Dansk Skoleidræt	2	1	2			X	X							
Danske Gymnastik og Idrætsforeninger (DGI)	2	1		X										
Andre idrætsorg./Nationale														
Dansk Forening for Rosport	1	1	1	X										
Dansk Taekwondo Forbund	3	2	3	X										
Danmarks Trim-Komité		1	3	X										
Dansk Håndboldforbund	3	1	3		X	X	X	X	X	X				
Dansk Badmintonforbund		1		X										
Private interesseorg./Nationale														
Diabetesforeningen	1	2		X									X	
Gigtforeningen	2	1	2	X									X	
Osteoporoseforeningen	2	2	2	X										
Hjerteforeningen	2	3	3	X										
Hjerteforeningen	1	3	3	X										
Kræftens Bekæmpelse	1			X	X	X	X	X	X	X	X		X	X

Organisationernes virkeområde	Kost	Fysisk aktivitet	Kost og fysisk aktivitet	Målgrupper										
				Befolkningen	Voksne	Børn	Unge	Ældre	Kvinder	Mænd	Indvandrere	Erhvervsaktive	Sygdomsramte	Arbejdsløse
Andre/Nationale														
Ældre sagens Sekretariat	3								X					
Mejeriforeningen	1		3	X										
Foreningen af Kliniske Diætister	1		2	X									X	
Dansk Oplysnings Forbund	1	1	3	X										
Regionale														
Roskilde Amt	2	1	2	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Ringkøbing Amt, Sundhedsfremme afd.	1	3	3	X										
Sønderjyllands Amt	2	3	3	X										
Storstrøms Amt, Sundhedsforvaltningen	3		3	X										
Vejle Amt	3	3		X										
Viborg Amt	3		3	X										
Århus Amt, Afd. for sundhedsfremme	2		3	X										
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Nyborg	3	1	3	X										
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Ribe, Sønderjylland, Fyn		1		X										
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Sjælland	2	1	2	X	X									
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Storstrøm, Vestsjælland		1	2	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Lokale														
Københavns Kommune, Sundhedsforvaltningen	2	3	2		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Holbæk kommune, Udviklingsenheden	2	2		X										
Vallø kommune	1	2		X										
Sund By Netværket, Nordborg kommune	2		2	X										
Holstebro Kommune	1	3		X										
Frederiksberg Kommune, Forebyggelsessek.	2	2		X										
Danmarks Idræts-Forbund (DIF), København	2	1	1			X	X							

1 = I høj grad

2 = I nogen grad

3 = I lille grad

Bilag 3: Beskriv kort målene med Jeres aktiviteter i 1999 og 2000

Organisationernes virkeområde	Kost		Fysisk aktivitet		Kost og fysisk aktivitet	
	1. Prioritet	2. Prioritet	1. Prioritet	2. Prioritet	1. Prioritet	2. Prioritet
Statslige/Nationale						
Undervisningsministeriet, grundskole	Mad og måltider		Undervisningsudstilling		Undervisningsudstilling	
Undervisningsministeriet, gymnasium	Præsentere kostprogrammer elektronisk	Afholde konf. om spiseforstyrrelser	Motivere til fysisk aktivitet			
Fødeveddirektoratet	Øge befolkningens indtag af frugt og grønt	Nedsætte befolkningens indtag af fedt				
Kulturministeriet, departementet			Overordnede idrætpolitiske			
Undervisningsministeriet	Samspil mel. Natur og menneske	Miljøforhold				
Trafikministeriet			Kampagne for at få flere til at cykle	Fleere børn skal bruge cykel og gang til skole i stedet for bil		
Sundhedsstyrelsen, Center for Forebyggelse	Fremme sundhed og forebygge sygdom med udgangspunkt i mad og måltider					
Sundhedsstyrelsen, Center for Forebyggelse			Fremme børns deltagelse i fysisk aktivitet	Revision af materialer		
Ernæringsrådet	Kostens betydning for sundhed					
Forbrugerinformation	Øge viden	Forbedre handle kompetence			Give overvægtige et redskab til at tabe sig	Handlingsanvisende, øge viden
Idrætshovedorg./Nationale						
Forsvarets Gymnastikskole	Bevidstgørelse	Livskvalitet	Klare det daglige arbejde	Undgå skader	Klare de fysiske aktiviteter	Bedre velvære
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF)	At få befolkningen til at spise sundere		At gøre befolkningen mere fysisk aktiv			
Foreningen til fremme af Motion og Idræt i Dagtimerne (FMI)			Bevare eksisterende tilbud	Støtte nye tiltag økonomisk		
Danmarks Idræts-Forbund (DIF)	Vidensspredning om ernæring	Projektbeskrivelse spiseforstyrrelser	Få folk til at dyrke idræt	Forebygge idrætsskader	Uddannelse af trænere	
Dansk Arbejder Idrætsforbund (DAI)			Mobile og mindre mobile ældre	Sindslidende		
Dansk Skoleidræt	Få børn til at spise morgenmad	Få børn til at spise sundt	Fokus på motion styrker livet	Gode oplevelser med faget idræt	Fokus på værdien af fysisk aktivitet	Spise sundt varieret og huske god start på dagen
Danske Gymnastik og Idrætsforeninger (DGI)	Ansvar for egen krop	I fællesskab med andre	Styrke frivilligt foreningsarbejde			
Andre idrætsorg./Nationale						
Dansk Forening for Rosport	Vinde OL	Vinde VM	OL medaljer	VM medaljer	VM-medaljer	Talentudvikling
Dansk Taekwondo Forbund			Træning	Selvforsvar		
Danmarks Trim-Komité			Få gjort befolkningen fysisk aktive		Kost i relation til idrætspræstation.	
Dansk Håndboldforbund			Tilbyde fysisk aktivitet for børn, unge og voksne gennem håndbold		Informere om kost i forbindelse med idrætsdeltagelse	

Organisationernes virkeområde	Kost		Fysisk aktivitet		Kost og fysisk aktivitet	
	1. Prioritet	2. Prioritet	1. Prioritet	2. Prioritet	1. Prioritet	2. Prioritet
Dansk Badmintonforbund			Så bredt dækkende som muligt	Afpasset eget/DFIFs pol. kat.		
Private interesseorg./Nationale						
Diabetesforeningen	Oplysning om diabetesmad	Sund mad til alle	Information om fysisk aktivitet og diabetes	Øge motivationsniveauet hos diabetikere		
Gigtforeningen	Øge viden om kost og gigt samt sund kost generelt		Øge eller vedligeholde fysisk funktion hos mennesker med gigt	Formidle viden om motion og gigt samt motion generelt	Formidle viden til gigt-ramte	Formidle viden generelt
Osteoporoseforeningen	Mælk før cola	De 7 kostråd	Ildræt skoler/unge	Motion + bevægelse ældre		
Hjerteforeningen	Fagligt dokumenteret	Høj troværdighed				
Hjerteforeningen	Faglig dokumentation	Troværdighed		Troværdighed	Vægttab	
Kræftens Bekæmpelse	Øge danskernes indtag af frugt og grønt	Sund mad til alle	Faglig dokumentation			
Andre/Nationale						
Ældre sagens Sekretariat	Oplysningsaktiviteter	Fokus på madordninger til ældre	Ældreidræt for svagere ældre	Ildræt for de friske/rørige ældre		
Mejeriforeningen	Give veldokumenteret ernæringsoplysning og fremme kloge kostvaner				Øget opmærksomhed på den forebyggende betydning af motion	
Foreningen af Kliniske Diætister	Normalisering af serumlipider	Normalisering af vægt			Normalisering af vægt	Normalisering af blodsukker
Dansk Oplysnings Forbund	Udvikling af sundhedsfremme	Udbredelse af kurserne	Udvikling af kurser	Udbredelse af kurser	Folkeoplysning	
Regionale						
Roskilde Amt	Give deltagerne viden om sund kost	Lære at lave sund mad i praksis	Sundhed på arbejdspladsen		Give viden	Udmønte viden til praksis
Ringkøbing Amt, Sundhedsfremme afd.	Udvikle sundhedsfremme/måltid	Viden/undervisning i kommuner	Give inspiration og viden	Forbedre ældres funktionsevne	Ungdomsfestival mod på livet	
Sønderjyllands Amt	Indsatsen skal intensivres og koordineres		Få flere til at være fysisk aktive	Skabe lyst og mod		
Storstrøms Amt, Sundhedsforvaltningen				Aktiver specielt de 0-aktive		
Vejle Amt	Udarb. af strategioplæg	Arb. i hjertesekretariatet				
Viborg Amt	Bevidstgøre børn om knoglerigtig mad	Forbedre kosten for voksen handicappede i bofællesskaber			Fremme bevægeglæde og kostvaner hos overvægtige børn	Ændring af kost og motionsvaner hos svært overvægtige mænd
Århus Amt, Afd. for sundhedsfremme						
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Nyborg	Oplysning via kursustilbud		At give et alsidigt tilbud			
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Ribe, Sønderjylland, Fyn			Fremme sundhed	At opfylde medlemsbehov		

Organisationernes virkeområde	Kost		Fysisk aktivitet		Kost og fysisk aktivitet	
	1. Prioritet	2. Prioritet	1. Prioritet	2. Prioritet	1. Prioritet	2. Prioritet
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Sjælland	Bedre velvære/leve sundere	At tabe	Gennem arbejdspladsen, familien, andre fællesskaber at styrke sociale relationer		Afklaring er målet	Forbedre kondition og at tabe sig (overvægtige mænd)
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Storstrøm, Vestsjælland			Sundhed	Stimulere interessen for idræt motion og samvær	Sundhed	
Lokale						
Københavns Kommune, Sundhedsforvaltningen	At påvirke mad og mål-tid-svaner	At gøre det nemmere at vælge sundt				
Holbæk kommune, Udviklingsenheden	Overordnet kostpolitik	Kostpolitik for ældre	Ældreidræt	Gratis motion for medarbejdere		
Vallø kommune						
Sund By Netværket, Nordborg kommune	Kostpolitik					
Holstebro Kommune	Koordinere tiltag i relation til børns mad miljø og sundhed	Inspirere til aktiviteter der fremmer viden om børns mad, miljø og sundhed				
Frederiksberg Kommune, Forebyggelsessek			At få udsatte ældre i gang med at dyrke motion i fællesskab.	Genoprette/bevare fysisk funktion		
Danmarks Idræts-Forbund (DIF) ²	Øge medlemsskaren i foreninger	Fokus øges på bevægelsens betydning for et sundt liv	Øge antallet af børn i idrætsforeningerne		Øge antallet af børn og unge i idrætsforeningerne	Sætte fokus på kostens betydning for en god idrætspræstation

Organisationernes virkeområde	Kost					Fysisk aktivitet						Kost og fysisk aktivitet				
	Oplysning	Undervisning	Samarbejde	Politik	Tilgængelighed	Oplysning	Undervisning	Samarbejde	Politik	Tilgængelighed	Rekruttering	Oplysning	Undervisning	Samarbejde	Politik	Tilgængelighed
Andre/Nationale																
Ældre sagens Sekretariat		3	3			3	1	1	2	1	1					
Mejeriforeningen	1	1	1	1									1	2		
Foreningen af Kliniske Diætister	3	1	3	3	3								1	3	3	3
Dansk Oplysnings Forbund	3	1	1			3	1	1		2	1	3	3	3		
Regionale																
Roskilde Amt		1	2	3		3	2	1		1	1		1	3	3	
Ringkøbing Amt, Sundhedsfremme afd.	2	1	1	1	1	2	2	2	1	2	2		1	1	2	2
Sønderjyllands Amt		1	2	2	3	2		3		3	2			2		3
Storstrøms Amt, Sundhedsforvaltningen		3	3	3	3								2	2	2	2
Vejle Amt		2	3	2												
Viborg Amt			1	3										1		
Århus Amt, Afd. for sundhedsfremme			3	3												
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Nyborg		2				1	1	3		1	1					
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Ribe, Sønderjylland, Fyn							3	2		1	1					
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Sjælland	3	1	2			1	1	1	1	1	1	3	2	2	3	1
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Storstrøm, Vestsjælland						2		2		2	2	2	3	2		
Lokale																
Københavns Kommune, Sundhedsforvaltningen	2	2	2	2	2	3	3	3	3	2	3	3	3			3
Holbæk kommune, Udviklingsenheden	3	2	2	2	2		3	3		3	3					
Vallø kommune	3	2	2	1	1	3	3	2	3	2	2					
Sund By Netværket, Nordborg kommune	3	2	2	2	2											
Holstebro Kommune	2	1	1	1	1		3	3		3	3					
Frederiksberg Kommune, Forebyggelsessek						3	1	1		1	1					
Danmarks Idræts-Forbund (DIF) ²	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1		3	1	1	1

1 = I høj grad

2 = I nogen grad

3 = I lille grad

Organisationernes virkeområde	Kost							Fysisk aktivitet					Kost og fysisk aktivitet						
	Skolen Børne-inst.	Arbejds-pladsen	Sund-heds-væsnet	Lokal-sam-fundet	Stor-køkken	Butik-ker	Hjem-met	Skolen Børne-inst.	Arbejds-pladsen	Sund-heds-væsnet	Lokal-sam-fundet	Butik-ker	Hjem-met	Skolen Børne-inst.	Arbejds-pladsen	Sund-heds-væsnet	Lokal-sam-fundet	Butik-ker	Hjem-met
Andre/Nationale																			
Ældre sagens Sekretariat			3		3		3			1	2		1						
Mejeriforeningen	1		2				2							2		2			
Foreningen af Kliniske Diætister	3	3	3	3	2	3	1							3	2	3	3	3	1
Dansk Oplysnings Forbund				1							1		2						3
Regionale																			
Roskilde Amt	3	1					1		1	2	1		1	3	1	2	2		1
Ringkøbing Amt, Sundhedsfremme afd.	1		1	2			2	2		2	2			2		2	2		
Sønderjyllands Amt	1	3	2	3	3		3	3	3		2				2				
Storstrøms Amt, Sundhedsforvaltningen	3	3	3	3	3	3								3	3	3	3	3	3
Vejle Amt	3	2	1		2														
Viborg Amt	1													2		2	2		
Århus Amt, Afd. for sundhedsfremme																			
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Nyborg		3		3					1		1								
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Ribe, Sønderjylland, Fyn									1		2	3							
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Sjælland		1	3	2			3	3	1	2	1		3		1	3	1		3
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Storstrøm, Vestsjælland									2	3	2								
Lokale																			
Københavns Kommune, Sundhedsforvaltningen	2	2	2	2	3	3	2	3	3		3				3		3		
Holbæk kommune, Udviklingsenheden	1	2	2		2		3	3	2	3									
Vallø kommune	1	1	1		3		3	3	3										
Sund By Netværket, Nordborg kommune	2	2	2		2		2												
Holstebro Kommune	1		1				2	3		3									
Frederiksberg Kommune, Forebyggelsessek										1									
Danmarks Idræts-Forbund (DIF) ²	1		2	1				1			1			1		1	1		

1 = I høj grad

2 = I nogen grad

3 = I lille grad

Bilag 6: Beskriv kort målene med Jeres aktiviteter i 2001 og 2002

Organisationernes virkeområde	Kost		Fysisk aktivitet		Kost og fysisk aktivitet	
	1. Prioritet	2. Prioritet	1. Prioritet	2. Prioritet	1. Prioritet	2. Prioritet
Statslige/Nationale						
Undervisningsministeriet, grundskole						
Undervisningsministeriet, gymnasium			Efteruddannelse lærere			
Fødevarerdirektoratet	Udvikle et 6 om dagen logo	Udvikle en 6 om dagen kampagne			Koordinere forebyggelsesindsatsen med kost og fysisk aktivitet	Vurdere sammenhæng mellem kost og fysisk aktivitet
Kulturministeriet, departementet						
Undervisningsministeriet	Samspil ml natur og menneske	Miljøforhold				
Trafikministeriet			Få flere til at cykle i det daglige	Få flere til at cykle til arbejde		
Sundhedsstyrelsen, Center for Forebyggelse	Fremme sund madkultur hos børn og unge - både med hensyn til rammer og dannelse					
Sundhedsstyrelsen, Center for Forebyggelse			Evalueringsarbejde	Udviklingsarbejde		
Ernæringsrådet						
Forbrugerinformation	Øge indtaget af frugt og grønt	Sikre børn bedre madpakker				
Idrætshovedorg./Nationale						
Forsvarets Gymnastikskole	Udbrede kendskabet	Bedre helbred	Klare de fysiske belastninger	Undgå skader	Klare de daglige fysiske belastninger	Undgå skader/overbelastninger
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF)	At få befolkningen til at spise sundere	At få befolkningen til at tænke over hvad de spiser	At gøre folk på arbejdspladsen mere fysisk aktive	At gøre skolebørn mere fysisk aktive	At øge befolkningens sundhed	
Foreningen til fremme af Motion og Idræt i Dagtimerne (FMI)						
Danmarks Idræts-Forbund (DIF)	Forebyggelse spiseforstyrrelse	Kontaktsystem specialforbund	Få folk til at dyrke idræt	Breddeaktiviteter	Spiseforstyrrelsens forebyggelse	Træneruddannelsesforløb
Dansk Arbejder Idrætsforbund (DAI)			Mobile og mindre mobile ældre	Sindslidende		
Dansk Skoleidræt	Øget fokus på mejeriprodukter specielt skolemælk		At sætte fokus på familien	Nye aktivitets former	At få familien involveret	Forældreansvar
Danske Gymnastik og Idrætsforeninger (DGI)			Styrke frivilligt foreningsarbejde og fremme folkelig oplysning			
Andre idrætsorg./Nationale						
Dansk Forening for Rosport	Vinde OL i 2004	Vinde VM frem til 2004	VM medaljer	Basis arbejde mod Athen 2004	VM-medaljer	Talentudvikling
Dansk Taekwondo Forbund	At holdningsbearbejde dårlig kostkultur	Forebygge vægtpineri i DTAF			Holdningsbearbejdning til sundere adfærd	Videnindsigt
Danmarks Trim-Komité			Få gjort befolkningen fysisk aktive		Kost i relation til idrætspræstation	

Organisationernes virkeområde	Kost		Fysisk aktivitet		Kost og fysisk aktivitet	
	1. Prioritet	2. Prioritet	1. Prioritet	2. Prioritet	1. Prioritet	2. Prioritet
Dansk Håndboldforbund			Tilbyde fysiske aktiviteter for børn, unge og voksne		Informere om kost i forbindelse med deltagelse i idræt	
Dansk Badmintonforbund			Aktiviteter for skolebørn	Aktiviteter for ældre		
Private interesseorg./Nationale						
Diabetesforeningen	Ændre kostvaner hos type 2 diabetikere	Oplysning om diabetesmad	Oplys om fysisk aktivitet og diabetes (type 2)	Øge motivationsniveauet (type2)		
Gigtforeningen	Øge viden om kost og gigt samt sund kost generelt		Øge eller vedligeholde fysisk funktion hos mennesker med gigt		Formidle viden til gigtramte	Formidle viden generelt
Osteoporoseforeningen	Mælk før cola	De 7 kostråd	Idræt skoler/unge	Motion + bevægelse ældre		
Hjerteforeningen	Højne fagligheden internt	Højne troværdigheden eksternt				
Hjerteforeningen	Højne intern faglighed	Højne gennemslagskraft	Udvikle netværk	Udvikle motionstilbud		
Kræftens Bekæmpelse	Øge indtagelsen af frugt og grønt					
Andre/Nationale						
Ældre sagens Sekretariat	Højskolekurser med fokus på sundhed	Fokus på det mange ældre spiser alene - kommunale madordninger	Videreførelse/udbygning af eksisterende tilbud		Højskolekurser	Øget oplysninger om kost i forbindelse med idræt
Mejeriforeningen	Give veldokumenteret ernæringsoplysning og fremme kloge kostvaner				Øget opmærksomhed på sammenhæng mellem kost og fysisk aktivitet	
Foreningen af Kliniske Diætister	Normalisering af serumlipider	Normalisering af vægt			Normalisering af vægt	Normalisering af blodsukker
Dansk Oplysnings Forbund	Udvikling af kurser	Udbredelse af kurserne i DOF	Udvikling af kurser	Udbredelse af kurser	Udvikling af kurser	Udbredelse af kurser
Regionale						
Roskilde Amt	Indbygge kostaktiviteter i alle eksisterende projekter	Speciel indsats rettet til børn og unge	Tilbud til arbejdspladser i projekt sundhed på arb	Projekt igang efter fald for ældre	Viden	Udmønte viden i praksis
Ringkøbing Amt, Sundhedsfremme afd.	Kostpolitik i alle kommuner	Udvikle metode til svage børn	At motivere ældre og kommende ældre til at dyrke motion		Varige ændringer i livsstil vha aktiviteter	Uddanne nøglepersoner
Sønderjyllands Amt	Indsatsen skal intensivere specielt skoleområdet		Få flere til at være fysisk aktive specielt de 0-aktive			
Storstrøms Amt, Sundhedsforvaltningen	At fedtindtaget reduceres til 30E%	At frugt + grønt hæves til 600 g			Fedtindtag = 30E% + grøntasager og frugt = 600 g	Voksne dyrker 3x10 min. Motion dagligt
Vejle Amt	Vides ikke pt. Da vi er ved at udarbejde strategi- og handlingsplan på området		Sundhedsfremmende skole			

Organisationernes virkeområde	Kost		Fysisk aktivitet		Kost og fysisk aktivitet	
	1. Prioritet	2. Prioritet	1. Prioritet	2. Prioritet	1. Prioritet	2. Prioritet
Viborg Amt	Afventer sund by netværkets valg af indsatsfelt					
Århus Amt, Afd. for sundhedsfremme	Tilbud om klinisk diætistvejledning for overvægtige henvist fra læge					
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Nyborg	Oplysning/bevidstgørelse					
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Ribe, Sønderjylland, Fyn			Fremme sundhed	Styrke sociale relationer		
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Sjælland			At få ikke idrætsaktive til at dyrke idræt			
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Storstrøm, Vestsjælland						
Lokale						
Københavns Kommune, Sundhedsforvaltningen	At mindske andelen af overvægtige, at udvikle en model for behandling af overvægtige børn	At skabe mulighed for at etablere sunde og billige måltider i skolen	At udvide aktiviteten			
Holbæk kommune, Udviklingsenheden	Udarbejdelse af kostpolitik 0 - 6 år	Udarbejdelse af kostpolitik 0 - 6 år	Arbejds miljø	Idrætsbørnehave		
Vallø kommune						
Sund By Netværket, Nordborg kommune					Arbejdsfasthold - hjerte - fedme	
Holstebro Kommune	Koordinere tiltag i relation til børns miljø og sundhed	Revidere kostpolitik 0 - 6 år				
Frederiksberg Kommune, Forebyggelsessek	Eftermiddagsmåltid i skolefritidsord.	Skolebespisning	Ældreidræt i ældre boliger	Samme formål som tidligere blot udvidet		
Danmarks Idræts-Forbund (DIF) ²	Sund by aktiviteter fokus på skolens idræts- og kostvaner	Styrke muligheden for idrætsstilbud i nærmiljøet	Øge antallet af børn i idrætsforeningerne		Flere børn i foreningerne	Fokus på bevægelsens betydning for sunde børn

Organisationernes virkeområde	Kost					Fysisk aktivitet					Kost og fysisk aktivitet				
	Oplysning	Undervisning	Samarbejde	Politik	Tilgængelighed	Oplysning	Undervisning	Samarbejde	Politik	Tilgængelighed	Oplysning	Undervisning	Samarbejde	Politik	Tilgængelighed
Andre/Nationale															
Ældre sagens Sekretariat		X	X		X		X	X	X	X	X	X	X		X
Mejeriforeningen		X	X	X									X		
Foreningen af Kliniske Diætister		X										X			
Dansk Oplysnings Forbund	X	X				X	X				X	X	X		
Regionale															
Roskilde Amt		X	X	X		X	X	X		X		X	X	X	
Ringkøbing Amt, Sundhedsfremme afd.		X	X		X		X			X		X	X	X	X
Sønderjyllands Amt		X	X	X	X	X		X		X	X		X		X
Storstrøms Amt, Sundhedsforvaltningen	X	X	X	X	X						X	X	X	X	X
Vejle Amt		X	X		X		X			X					
Viborg Amt															
Århus Amt, Afd. for sundhedsfremme			X												
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Nyborg	X	X				X	X			X					
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Ribe, Sønderjylland, Fyn								X		X					
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Sjælland							X	X	X	X					
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Storstrøm, Vestsjælland															
Lokale															
Københavns Kommune, Sundhedsforvaltningen	X	X	X	X	X	X	X		X	X					
Holbæk kommune, Udviklingsenheden		X	X	X	X			X		X					
Vallø kommune		X	X	X	X										
Sund By Netværket, Nordborg kommune												X			
Holstebro Kommune		X	X	X	X										
Frederiksberg Kommune, Forebyggelsessek		X	X	X	X		X	X		X					
Danmarks Idræts-Forbund (DIF) ²			X			X	X	X	X	X		X	X	X	

Organisationernes virkeområde	Kost							Fysisk aktivitet					Kost og fysisk aktivitet						
	Skolen Børne- inst.	Arbejds- pladsen	Sund- heds- væsnet	Lokal- sam- fundet	Stor- køkken	Butik- ker	Hjem- met	Skolen Børne- inst.	Arbejds- pladsen	Sund- heds- væsnet	Lokal- sam- fundet	Butik- ker	Hjem- met	Skolen Børne- inst.	Arbejds- pladsen	Sund- heds- væsnet	Lokal- sam- fundet	Butik- ker	Hjem- met
Andre/Nationale																			
Ældre sagens Sekretariat			X		X		X			X			X		X			X	
Mejeriforeningen	X		X	X										X					
Foreningen af Kliniske Diætister							X												X
Dansk Oplysnings Forbund							X					X					X		X
Regionale																			
Roskilde Amt	X	X					X			X	X	X	X	X	X			X	
Ringkøbing Amt, Sundhedsfremme afd.	X		X	X					X	X	X			X	X	X	X		
Sønderjyllands Amt	X	X		X	X			X	X		X				X		X		
Storstrøms Amt, Sundhedsforvaltningen	X	X	X	X	X	X	X							X	X	X	X	X	X
Vejle Amt	X	X		X				X	X		X								
Viborg Amt																			
Århus Amt, Afd. for sundhedsfremme			X																
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Nyborg		X		X					X		X								
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Ribe, Sønderjylland, Fyn									X		X								
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Sjælland									X	X	X								
Dansk Firmaidrætsforbund (DFIF), Storstrøm, Vestsjælland																			
Lokale																			
Københavns Kommune, Sundhedsforvaltningen	X	X	X	X			X		X										
Holbæk kommune, Udviklingsenheden	X	X	X		X			X	X										
Vallø kommune	X	X	X																
Sund By Netværket, Nordborg kommune															X				
Holstebro Kommune	X	X	X	X	X		X												
Frederiksberg Kommune, Forebyggelsessek	X										X								
Danmarks Idræts-Forbund (DIF) ²	X			X				x			x			X			X		

